

Rezerwat przyrody „Góra Chełm”.

Rezerwat został ustanowiony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa 14 czerwca 1996 r. /Monitor Polski Nr 41 z 5 lipca 1996 r/.

Celem jego ochrony jest zachowanie zróżnicowanych ekosystemów leśnych porastających Górę Chełm, reprezentujących m.in. rzadką na Pogórzu Strzyżowskim żyzną buczynę karpacką, zbiorowiska grądów i łągów podgórskich. Rezerwat "Góra Chełm" usytuowany jest na Pogórzu Strzyżowskim, pomiędzy potokiem Stępinka - dopływem Wisłoka a Klonową Górą. Leży na terenie gminy Frysztak i Wiśniowa, w Nadleśnictwie Strzyżów, Leśnictwo Cieszyna, w Czarnorzecko-Strzyżowskim Parku Krajobrazowym. W rezerwacie występują m.in. następujące rośliny chronione: wawrzynek wilczelyko, skrzyp olbrzymi, tojad mocny, listera jajowata, gnieźnik leśny. Dogodne warunki do życia znalazło tu wiele gatunków zwierząt, m.in.: sarny, dziki, borsuki, jastrzębie, krogulce, sowy uszate, grubodzioby.

LEGENDY I ZWYCZAJE

Góra Chełm dominuje swoją sylwetką w tej części Pogórza Strzyżowskiego. Nic dziwnego, że dla mieszkańców w jej pobliżu ludzi była źródłem rozlicznych wierzeń i legend. A może nie tylko legend? Jedne opowiadają o cudownych źródłkach i istniejącym tu kościółku. Inne - najbardziej fantastyczne opowieści mówiły o mieszkającym tu królu węży, gwizdzącym, noszącym koronę, którego bały się dzieci i starsi.

Jakby na przekór tej mrocznej górze na samym jej grzbiecie stoi drewniana, domkowa kapliczka. Było to (i jest nadal choć w znacznie mniejszym stopniu) znane w okolicy miejsce kultu. Powstała najprawdopodobniej w pierwszej połowie XIX wieku. Odnowiono ją w 1887 r. i wtedy też przyozdobiono.

W Wielką Niedzielę przybywali tu liczni pielgrzymi, którzy trzykrotnie obchodzili kapliczkę jak kościół w czasie rezurekcji. Następnie śpiewali pieśni, a po ich zakończeniu podążali do granic poszczególnych wsi. Na polach zakopywali "wanielijki" - papierki, po to aby grad i robactwo plonów nie zniszczyło, żeby ich pola wszelkie zło omijało. W tym samym celu wtykano w młode zboże gałązki z palm święconych w Niedzielę Palmową.